

HLAVNÍ TÉMA: LUŽICE

Agilní Moravsko-lužická společnost se sídlem v Brně připravila s finanční podporou města Brna a Jihomoravského kraje zajímavý sborník s názvem **Lužické inspirace** (Brno 2005, obálka, grafická úprava Robert Kepřt). Je to pestrá směs různých příspěvků, jejichž hlavním tématem je Lužice a lužickosrbská inspirace. Rozpětí příspěvků je značné: od básní k populárněvědeckým článkům, k nimž mimo jiné patří jednak příspěvek Viktora Velka Po stopách brněnského odboru Společnosti přátel Lužice, vzpomínka Věry Anny Kyasové na jejího strýce Karla Kyase, lektora lužické srbštiny na brněnské univerzitě, a hlavně stati Milana Hrabala a rozsáhlá partie Jiřího Kachlíka Horní a Dolní Lužice a Lužičtí Srbové obsahující základní lužickosrbská data. Nepominutelné jsou také črty Jana Tomička a ruský psaná studie Anny Čerednikovové o životě lužickosrbské minority ve Výmarské republice v letech 1919-1933. Velká část sborníku patří uměleckým textům českým i lužickosrbským (M. Nawka, B. Budar, B. Dyrlich aj.), příjemně mě překvapila pasáž o hudebním skladateli Janu Rawpovi, s nímž jsem kdysi na Lužici strávil pěkné debatní chvíle a jehož gramofonové desky si občas připomenu. Ve sborníku dále najdeme

básně Věry Staňkové-Mirčevové, Kateřiny Hanušové, texty Heleny Cirkvové aj.

Sborník má dvě sbíhavé i rozbíhavé části: jedna je spíše historická a literárněhistorická, druhá kreativně umělecká. Lužice a Lužičtí Srbové jsou fenoménem minulosti i současnosti, jevem k synchronnímu i diachronnímu zkoumání, navíc fenoménem duchovním, nostalgickým, elegickým, inspirativním, nutícím se zamýšlet nad během a osudy tohoto světa a klást si podstatnou otázku: jdeme správným směrem?

Tváří v tvář nenápadně se blížícímu konci tohoto národa jsou tu vyjadřována různá hlediska: střízlivě chladné a skoro nezúčastněné i emotivní, vědomé si však neúprosného běhu dějin, ale také nepominutelné souvislosti, jež kdysi vyjádřil alžbětínský básník John Donne a v motto svého románu *For Whom the Bell Tolls* odcitoval Ernest Hemingway: Komu zvoní hrana? Tobě zvoní...

Sborník nese stopy své etymologie, tedy sběru, sbírání příspěvků, ale v celkové mozaice o to víc vyniká tato dvojdomá linie lužickosrbského fenoménu v dějinách dnešní Evropy: je zřejmé, že i tu platí známá moudrost, že nejsilněji vynikne význam nějakého jevu, když zaniká.

Ivo Pospíšil

DVAKRÁT K VÝROČÍ ČESKÉ POLONISTIKY

V roce 2004 si česká polonistika připomněla osmdesát let svého trvání, tedy období od akademického roku 1923/24, kdy byla na Univerzitě Karlově v Praze zřízena samostatná katedra polského jazyka a literatury, jejímž prvním vedoucím se stal profesor Marian Szyjkowski. K tomuto výročí se v květnu konalo v Brně Celostátní fórum polonistů u příležitosti 80 let české polonistiky a 50. výročí úmrtí K. I. Gałczyńskiego a J. Tuwima (za účasti zástupců polonistik z Olomouce, Ostravy, Hradce Králové a Brna, zástupci z UK v Praze nepřijeli) a v prosinci pak v Praze (hosty byli polonisté z Ostravy, Brna, Olomouce a Ústí nad Labem).

Z akcí vyšly dvě publikace: *80 let české polonistiky. Obraz celostátního fóra polonistů u příležitosti 80 let české polonistiky a 50. výročí úmrtí K. I. Gałczyńskiego a J. Tuwima* (ed. L. Štěpán, SCSS – SvN Regiony, Brno 2004, 168 s.) a *Práce z dějin slavistiky XIX. Kolokvium k 80. výročí polonistiky na Univerzitě Karlově v Praze* (ed. R. Dybalska a A. Paják, Univerzita Karlova, FF, Praha 2005, 110 s.). Brněnská kniha je rozdělena na tři části: Cesta dlouhá osmdesát let, Bilance a Referáty. První část obsahuje

text Ludvíka Štěpána Polonistika v českých zemích (několik poznámek na úvod k cestě dlouhé osmdesát let) a studii Krystyny Kardyni-Pelikánové Rycerze hermeneutyki i „ciemni wykładowcze“ (Czeska polonistyka literacka: kierunki rozwoju, metodologie, gatunki historycznoliterackie ujęj literatury polskiej. Druhý oddíl obsahuje bilance polonistik v Olomouci (P. Zavřelová, M. Kratochvílová), Ostravě (J. Racławská), Hradci Králové (S. Pastyřík) a v Brně (L. Štěpán). Bohatý je oddíl třetí. Jiří Damborský otiskuje studii *Artystyczne mieszanie języków w Jarmarku rymów J. Tuwima a Sławomira Lisewska Przewietrzyć duszną atmosferę* (O stereotypowym obrazie Broniewskiego), Z. Matysková píše o kontaktech J. Tuwima s K. I. Gałczyńským, Krystyna Kardyni-Pelikánová přišla s referátem *Poezja dla dzieci Juliana Tuwima w tłumaczeniu Jana Pilaña*, Ludvík Štěpán se zabývá problematikou vývoje polské poezie v etapě přechodu k postmodernismu a Libor Martínek spisovatelé z českého Těšínska ve vztahu k J. Tuwimovi a K. I. Gałczyńskému. Mieczysław Balowski představil průzkum *Metaforyzacja jako cecha współczesnej prasy polskiej* (na

przykładzie „Gazety Wyborczej“) a Anna Zura rozbor Obraz barwy czerwonej w Krzyżakach Henryka Sienkiewicza, Anna Šírová-Majkrzak a Ivo Šír pak Wirtualny kurs języka polskiego – odpowiedź na potrzeby współczesności a Roman Madecki zpracoval téma Existuje v polštině gramatická kategorie honorifikativnosti?

Pražský sborník uvádí text Hany Gladkové Polonistické kolokvium. V oddílu Tradice a perspektivy české polonistiky píše Kateřina Pösingrová o polonistice jako o cizí filologii v 21. století, Jiří Vykoukal se zabývá polonistickými tématy na Institutu mezinárodních studií FSV UK, Jana Ráclavská otiskuje text Ostravská polonistika a její spolupráce s polskými partnery, Ludvík Štěpán Brněnská polonistika v kontextu slavistických bádání ve středoevropském kontextu, Ivana Dobrotová a Petra Zavřelová informují o současnosti a perspektivách olomoucké polonistiky a Zdeněk Valenta o kontaktech a spolupráci pedagogické fakulty s polskými vysokými školami a o výuce polonistických disciplín na UJEP v Liberci. Část Česko-polské styky v humanitních vědách na Karlově univerzitě v Praze obsa-

huje texty – Eduard Maur: Zpráva o činnosti Stále společné česko-polské komise humanitních věd za léta 1993-2003; Michal Kubát: Polské téma v české politické vědě; Miloš Tomandl: Inspirativní dialog ústavů etnologie v Praze a Krakově; Iva Nebeská, Lucie Saicová-Římalová, Irena Vaňková: Kognitivní a kulturní inspirace z Polska. Poslední oddíl nazvaný Pražská univerzitní polonistika dnes přináší referáty Petra Posledního (Reinterpretace polské literatury po roce 1945), Jiřího Marvana (Laština a Laško Ó. Lysohorského aneb Polonistica Pragensis Restituta), Aleksandry Pajak (Marian Szykowski a počátky praskiej polonistyki), Renaty Dybalské (Pragmalin-gwistyka a komunikacja międzykulturowa), Markéty Sergejko (Akty grzecznościowe powitania i pożegnania), Michaly Benešové (Reflexe situace v Československu v Deníku psaném v noci z let 1989-1992 Gustawa Herlinga-Grudzińskiego), Pavla Trojana (Gwara górnośląska) a Zuzany Nerudové (Zrádná slova v polštině a češtině). Sborník uzavírá seznam polonistických disertací a diplomových prací na FF UK v letech 1950-2004.

Ludvík Štěpán